

برخلاف فضا سازی رسانه های غربی، دولت بایدن حتی روی کاغذ هم گامی برای رفع تحریم ها برنداشت

آبوبات نسیه

ایران کانون تحولات برجاسی است. با نزدیک شدن به موعده سوم اسفندماه که روز توقف بازرسی های فرایمانی آژانس شامل بازرسی های پروتکل الحاقی و پروتکل پلاس است، طرف های غربی به جنب و جوش افتاده اند تا تهران را از اجرای کامل مصوبه مجلس شورای اسلامی تحت عنوان قانون «اقدام راهبردی برای لغو تحریم ها» منصرف کنند.

توقف بازرسی ها آخرین و مهم ترین گام قانون اقدام راهبردی است و روز یکشنبه اجرایی خواهد شد. رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین المللی انرژی اتمی امروز وارد تهران می شود تا شاید ضمن رایزنی با مقامات ایرانی بتواند آنها را از اجرای این گام منصرف سازد. پنجشنبه گذشته نیز وزرای خارجه چهار کشور یعنی اعضای ترویتیکای اروپایی و ایالات متحده به مشورت نشستند تا در خصوص همین اقدام ایران همفکری کنند، نتیجه آن رایزنی ها بیابیه ای تکراری، بی محتوا و البته طلیکارانه بود که به جای ارائه برنامه عملی برای انجام تعهدات برجاسی، صرفا از تهران می خواست از محدودیت های توافقی هسته ای فاصله نگیرد. همه تحول این یکی دوروز البته در سفر آژانس و بیابیه چهار وزیر غربی خلاصه نمی شود، بلکه نامه نماینده دولت جدید ایالات متحده به شورای امنیت سازمان ملل اهم هست که طی آن درخواست دولت ترامپ برای فعال سازی مکانیسم

ماشه را پس گرفته اند. این اقدام البته بیشتر از آنکه برای ایران مهم و دارای اهمیت باشد، برای سازمان ملل و کشورهای غربی به ویژه ایالات متحده مهم بود، چرا که اساسا شورای امنیت درخواست قبلی آمریکا را نپذیرفته بود که حالا با نامه نگاری کاخ سفید تغییری در آن حاصل شود، بلکه در واقع یک بن بست دیپلماتیک و حقوقی برای آنها پدید آورده بود که حالا دولت بایدن با ارسال چنین نامه ای تلاش کرده کشورش را از انزوا خارج کند و به نوعی مانع شکل گیری دوباره این بن بست در تحولات آتی باشد. ناگفته نماند اقدام دیگری که پنجشنبه گذشته از سوی خبرنگاران نزدیک به کاخ سفید رسانه ای شد، قصد دولت بایدن برای رفع ممنوعیت تردد دیپلمات های ایرانی در این کشور است که البته آن هم به نوعی تلاش برای بازسازی وجهه آمریکا بود و نه بیشتر؛ چرا که وقتی وزیر امور خارجه ایران تحریم است و در کنار برخی دیگر از مقامات ایرانی نمی تواند حتی در مجمع عمومی سازمان ملل حاضر شود، رفع ممنوعیت های اینچنینی صرفا یک اقدام کوچک در مقابل انبوه کوتاهی های آمریکا و دشمنی های بزرگی است که ترامپ و دیگر دولتمردان این کشور در حق ایران روا داشتند. اگر این اقدامات بسیار سطحی و کم اهمیت را در کنار ماجرای پیام بایدن به مردم ایران با خط نستعلیق بگذاریم، پارلی از اقدامات ظاهری

ساخته خواهد شد که اساسا از منظر راهبردی فاقد اهمیت است، هر چند پیش بینی می شود این اقدامات همچنان در کانون توجه رسانه ها باشد. رسانه های بزرگ و شبکه های خبری نزدیک به دولت آمریکا تلاش می کنند ضمن بزرگ نمایی اینها هر کدام را به عنوان یک گام قابل توجه تعریف کرده و بابت آن از ایران امتیاز خواهی کنند و قاعدتا اگر ایران همچنان بر مواضع قبلی خود باشد، طلبکارانه می گویند که حسن نیت بایدن از جانب ایران پاسخ داده نشد و حالا مقامات تهران هستند که دوباره تعهدات برجاسی تلاش کنند. از این رو بعید هم نیست که این وضعیت با تلاش رسانه های آمریکایی و دیپلمات های این کشور تبدیل به یک موج سیاسی و رسانه ای علیه ایران شود؛ در عین حالی که هیچ تحریمی، حتی یک مورد لغو نشده و در واقع آمریکاییون برداشتن هرگونه گامی به سمت برجاسی اجرای کامل آن را از سوی ایران مطالبه می کند.

با این همه این بحث ها یک وجه ماجرا است، چرا که تلاش های بایدن که البته در همین یکی دو مورد توضیح داده شده خلاصه می شود، باعث شده همان هایی که قبلا در دوره انتخابات برای دموکرات ها ستاد تبلیغاتی در تهران راه انداخته بودند، حالا به میدان بیایند و همین کارهای سطحی را

بزرگ نمایی کرده و به مردم بفروشد. برخی اصلاح طلبان تندرو از یک سو همین یکی دو مساله را به عنوان گام های بزرگ تلقی می کنند و از سوی دیگر می خواهند با تحت فشار قرار دادن حاکمیت به نوعی کشور را دوباره پشت میز مذاکره نشانند؛ مذاکره ای که البته نتیجه آن پیش تر معلوم است. بررسی چند مورد از این اظهار نظر ها و واکنش ها باعث دقیق تر شدن بحث خواهد شد و احتمالا خواهید فهمید برخی فعالان سیاسی در داخل چه آش شوری برای کشور پخته اند.

مادامی که تحریم ها در عمل لغو نشود، بایدن همان ترامپ است

عباس عیدی که خود مدعی دانستن سیاست و شناخت فضای بین المللی دارد، اقدام آمریکا برای بازپس گیری درخواست ترامپ در ماجرای فعال سازی مکانیسم ماشه را ناشی از تغییر سیاست در کاخ سفید می داند و البته بعید نیست طی روزهای آتی هم دوباره قدم پیش گذاشته و به حاکمیت بگوید اگر این بار فضا را عنیمت ندانسته و برای رسیدن به یک توافق جدید تلاش نکنید، حتما ضرر بزرگی خواهید کرد. او البته پیش تر و در ایام حضور ترامپ در کاخ سفید پیشنهاد گفت و گوی توثیتری حسن روحانی با ترامپ را داده بود.

طرح گام به گام، یک خطای استراتژیک

نمونه جالب تر ماجرا پیشنهاد علی مطهری برای این فضا است. او در صفحه شخصی خود در توییتر از یک پیشنهاد گام به گام نام برد که مبتنی بر فرآیندی مرحله ای دو کشور ایران و آمریکا را به برجام ۲۰۱۵ باز خواهد گرداند؛ طرحی که البته کاملا از سر خوش خیالی توضیح داده شده و اساسا عملیاتی نیست. او می گوید در ازای لغو تحریم نفتی و بانکی ایران غنی سازی ۲۰ درصد را متوقف و همین طور تا پایان طرفین گام به گام پیش بروند. البته شاید این حرف علی مطهری ناشی از اظهار نظر غیر معقول و بی اثر حسن روحانی در جلسه هفته گذشته هیات دولت هم باشد؛ جایی که او در اشتباهی که البته امیدواریم سهوی بوده باشد، گفت: «آمریکایی ها بیایند به صراحت اعلام کنند ما هم به صراحت اعلام می کنیم، آمریکایی ها یک قدم بردارند، ما هم یک قدم برمی داریم، آمریکایی ها همه قدم ها را بردارند ما هم همه قدم ها را با هم برمی داریم. تدریج می خواهند، اهلا و سهلا.» مجموعه می خواهند اهلا و سهلا، نمی خواهند با هم اهلا و سهلا.» البته شاید برخی بگویند این اظهار نظری دیپلماتیک برای نمایش باز بودن همه راه ها به آمریکا برای اجرای تعهدات برجاسی و با هدف گرفتن بهانه از آنها است، اما در واقع ماجرا این است که سخن گفتن از بازگشت تدریجی به توافق هسته ای ورود به یک بازی پر پیچ و خم، بی نتیجه و حتی خطرناک است. دلایلش هم روشن است. از جمله اینکه ورود به یک فرآیند حقوقی بسیار پیچیده که بهانه ها و راه های فرار زیادی هم دارد با آمریکایی که تلاش خواهد کرد در هر مرحله امتیازهای نامتوازن و نامتقارنی بین طرفین تبادل شود، حتما بی نتیجه خواهد بود و کشور را وارد یک فرسایش و مسیر بی انتها می کند. آمریکا مطمئنا در این میدان کنگره، لابی صهیونیست و ده ها بهانه دیگر را مطرح خواهد کرد و رفع آنها را به ایران خواهد فروخت، در حالی که همه آنها مشکل آمریکا است و نه ایران. علاوه بر این موضوع، جامعه شرطی شده در اثر بی تدبیری روحانی و تیمش ممکن است دوباره به چالش کشیده شود و این صرف نظر از احتمالات تکرار خطای برخی مسئولان است. برخی مسئولان ممکن است به جای لغو همه ۱۵۰۰ تحریم به صورت یکجا، آب نبات چوبی را امتیاز بزرگ و نهایی تصور کنند و از منافع ملی کوتاه بیایند.

آنچه اکنون مشخص و معلوم است، لزوم با فشاری ایران بر خواسته خود در مقابل آمریکای فریبکار است. ایران باید بداند آمریکا به محض ورود به ۱+۵ هیچ تحریمی را لغو نخواهد کرد و آنگاه این ما هستیم و کنسرسیومی از کشورهای زیاده خواه غربی که حالا دور هم جمع شده اند و اساسا به هیچ تعهدی هم پایبند نخواهند بود. در این خصوص اظهار نظر سعید خطیب زاده، سخنگوی وزارت امور خارجه به نظر دقیق تر و حتی متضاد با حرف حسن روحانی است. او در واکنش به اقدامات سطحی بایدن گفت: «ترتیب کلیدی این است: تعهد - اقدام - جلسه.»

مثال اخر تیتز عجیب و غریب نشریه صدا از رسانه های رادیکال اصلاح طلبان است؛ تیتزی که هم یک اعتراف بزرگ است و هم تلاش برای فشار آوردن به حاکمیت. «اقتصاد منتظر توافقی در واقع هم اعتراف به این است که دولت در این سال ها اقتصاد را به کما فرورنده و از طرف دیگر تلاشی است برای فشار به حاکمیت برای مذاکره با آمریکا و رسیدن به یک توافق جدید.

سید محمد مرندی، کارشناس مسائل آمریکا در گفت و گو با «فرهیختگان»:

آمریکا به دلیل خروج از برجام پیش از این هم نمی توانست مکانیسم ماشه را فعال کند

هیچ اصلاح طلب کشور دوستی اقدام جدید آمریکا را جدی نمی گیرد

در عین حال یاد آور شد: «قطعا در این زمینه نیز نیازی به مذاکره نیست؛ چرا که همه موارد به تفصیل در گذشته مورد مذاکره قرار گرفته است.»

قصد آمریکا برای مذاکره نشانه بسیار بدی است در این مرحله مذاکره یعنی عدم اجرای برجام
وی در خصوص ادعای روتنرژ مبنی بر اینکه آمریکا خواستار مذاکره با ایران در قالب ۱+۵ شده است، گفت: «برجام هنوز وجود خارجی دارد اما در این باره نیازی به مذاکره نیست؛ چرا که در گذشته مذاکره صورت گرفته، بنابراین اگر آمریکایی ها اکنون قصد مذاکره دارند این موضوع نشانه بسیار بدی است.»

مرندی بر همین اساس افزود: «درخواست مذاکره از سوی آمریکا نشان می دهد که آنها می خواهند برجام را اجرا کنند، در حالی که اگر درصدد اجرایی کردن تعهدات خود باشند به آن عمل می کنند.» این متخصص مطالعات آمریکا با اشاره به مذاکرات دقیق و طولانی در خصوص برجام و مشخص شدن تکالیف دوطرف در این زمینه اظهار داشت: «اقدامی که دولت بایدن باید انجام دهد این است که کارهایی را که از سوی ترامپ انجام شده، لغو کرده و به تعهدات خود عمل کند، لذا این کار بسیار شفاف است.»

آمریکا برای عمل به برجام نیازی به مذاکره ندارد
مرندی ضمن تاکید بر اینکه که درخواست مذاکره یعنی آمریکا نمی خواهد اقدامی انجام دهد، در پاسخ به سوال دیگری مبنی بر موضع گیری برخی اصلاح طلبان و اظهار خشنودی از این اقدام دولت بایدن که آن را نشانه خوبی از تغییر سیاست ایالات متحده در قبال برجام ارزیابی کرده اند، نیز گفت: «به نظر بنده هیچ اصلاح طلب عاقل و متدین و کشور دوستی چنین اقدامی را جدی نمی گیرد؛ چرا که آمریکا برای عمل به برجام نیازی به مذاکره ندارد و همه ما این نکته را می دانیم.» این استاد دانشگاه تهران با تاکید بر اینکه مذاکره کردن برای عمل نکردن به برجام است، یاد آور شد: «مذاکره که سال ها در باره برجام صورت گرفت برای این بود که مسیر راه روشن شود، از این رو مذاکره برای زمانی است که مسیر و تکالیف مشخص نباشد.»

وی همچنین با یادآوری این نکته که ایران همواره به تعهدات خود پایبند بوده، در حالی که آمریکا هیچ گاه به تعهدات خود عمل نکرده است، گفت: «آمریکا باید همان گونه که ایران در گذشته تعهدات خود را کامل اجرا کرده، در حال حاضر تکالیف خود را به صورت عملی به انجام برساند.»

سید محمد مرندی، استاد دانشگاه تهران و کارشناس مسائل بین الملل و مطالعات آمریکا در گفت و گو با «فرهیختگان»، به تحلیل اقدام اخیر دولت بایدن در عقب نشینی از اجرای مکانیسم ماشه پرداخت و اجرای این سیاست از سوی آمریکا را در ارتباط با برجام بی اثر ارزیابی کرد و اقدام اصلی را صرفا رفع تحریم ها دانست.

مرندی در پاسخ به سوالی مبنی بر اینکه با توجه به اقدام اخیر آمریکا در عقب نشینی از اجرای مکانیسم ماشه تحلیل شما از این اقدام علی رغم تاکید رهبری مبنی بر اقدام عملی طرف مقابل چیست، اظهار داشت: «این اقدام در زمینه برجام اثرگذار نیست و فی نفسه هیچ تاثیری در اجرای آن نخواهد داشت؛ چرا که آمریکایی ها اساسا به دلیل خروج شان از برجام نمی توانستند مکانیسم ماشه را فعال کنند.»

تنها زمانی می توان حرف آمریکا را جدی گرفت که طبق برجام تحریم ها را در عمل لغو کند

این کارشناس مطالعات آمریکا با بیان اینکه اقدام اخیر آمریکا پروپاگاندا و اقدام تبلیغاتی بوده است، تصریح کرد: «به تعبیر دقیق تر حتی می توان اقدام دولت بایدن را صرفا تبلیغاتی دانست، از این رو تنها زمانی می توان حرف آمریکا را جدی گرفت که طبق برجام تحریم ها را در عمل لغو کند.» وی در همین زمینه ادامه داد: «اقدامات دیگر دولت بایدن همچون رفت و آمد راحت دیپلمات های ایرانی در آمریکا یا نامه آمریکا به شورای امنیت و لغو اجرای مکانیسم ماشه فرقی به حال ملت ایران ندارد و اقدام اصلی انجام این موارد نیست.»

اگر دولت بایدن می خواهد برجاسی در کار باشد، باید به تعهدات خود پایبند باشد

مرندی با تاکید بر اینکه آنچه روشن است، عدم پایبندی آمریکا به تعهدات بین المللی خود است، خاطر نشان کرد: «آنها چه در زمان اوباما و چه در زمان ترامپ به این تعهدات پایبند نبوده اند، بنابراین اگر دولت بایدن می خواهد برجاسی در کار باشد، باید به آن تعهدات به صورت کامل پایبند باشد.» این کارشناس مسائل بین الملل

فواد ایزدی، استاد دانشگاه تهران در گفت و گو با «فرهیختگان»:

بازگشت به برجام یا لغو مکانیسم ماشه مهم نیست آمریکا بگوید لغو تحریم ها چه می شود؟

آمریکا روغن ریخته را نذر امامزاده کرده و از اجرای مکانیسم ماشه دست کشیده!

فواد ایزدی، کارشناس مسائل آمریکا و استاد دانشگاه تهران است که پس از اقدام جدید آمریکا مبنی بر عقب نشینی از اجرای مکانیسم ماشه و نامه نماینده موقت آمریکا در سازمان ملل به رئیس شورای امنیت این سازمان و پس گرفتن ادعای دولت پیشین ایالات متحده برای بازگشت تحریم ها علیه ایران نکاتی را مطرح کرد که مشروح آن در ادامه آمده است.

با توجه به اقدام جدید آمریکا که به تعبیر آقای ظریف آمریکا با عقب نشینی از مکانیسم ماشه رویکرد جدیدی را نشان داد، ارزیابی شما چیست؟ به ویژه اینکه آنها هنوز با اقدام عملی مورد تاکید ایران فاصله دارند؛ تحلیل شما از این اقدام و تبعات و اهدافش چیست؟
دولت ترامپ دچار یک آبروریزی بزرگ شده و اعلام کرده بود که مکانیسم ماشه فعال شده است، در حالی که در سازمان ملل شورای امنیت از ۱۵ کشور، ۱۳ کشور با آنها مخالف بودند، لذا این اتفاق آبروریزی بزرگ دیپلماتیک برای ایالات متحده بود. کاری که دولت بایدن انجام داد، این است که می خواهد این آبروریزی را برای آمریکا متوقف کند، چرا که آنها نیز متوجه شده اند عملکرد دولت ترامپ عملکردی بود که به ضرر دولت آمریکا تمام شده است.

اما آنچه ایران نیاز دارد از طرف مقابل ببیند، لغو تحریم هاست، ممکن است برخی در دولت بایدن این ذهنیت را داشته باشند که روغن ریخته را نذر امامزاده کنیم و از سیاست شکست خورده دوری کرده و آن را به ایران بفروشیم، اما این تفکر واقعی نیست؛ چرا که آن اتفاقی که باید در حوزه تحریم رخ دهد، این است که تحریم باید کاملا لغو شود و طرف مقابل در نهایت باید تصمیم بگیرد از سیاست های شکست خورده دولت ترامپ پیروی کند یا واقعیت های موجود و قدرت ایران را اینگونه که هست بپذیرد، لذا انتخاب با آنهاست؛ چرا که توپ در زمین آمریکایی هاست؛ اگر آنها تحریم ها را لغو کنند ایران ممکن است به بخشی از تعهدات خود ذیل برجام که متعهد

نبوده باز گردد و اگر تصمیم بگیرند سیاست ترامپ را ادامه دهند، ایران نشان داده این سیاست شکست خورده است و می تواند مقاومت کند تا زمانی که آمریکا بر سر عقل بیاید.

بازگشت آمریکا یا لغو مکانیسم ماشه مهم نیست؛ ایران فقط لغو تحریم ها را می پذیرد

در خصوص یکبارچه شدن لغو تحریم ها و اینکه ایران عجله ای برای بازگشت به برجام ندارد، نظر شما چیست؟ چرا که برخی معتقدند اگر آمریکا به برجام باز گردد دیگر تحریم ها را لغو نمی کند.
بحث بازگشت یا عدم بازگشت آمریکا به برجام برای ایران موضوعیت ندارد و به همین دلیل ایران از برجام عبور کرده است. از این رو چیزی که باید رخ دهد، برداشته شدن و لغو تحریم هاست، لذا اگر این اتفاق بیفتد، ایران قدم های متقابلی را برمی دارد و در غیر این صورت صرفا درصدد رفتار قدرتمانی خواهند بود و هدف دیگری ندارند چرا که آمریکایی ها حرف زیاده می زنند. پس از تجربه هفت سال گذشته همه کارشناسان دریافته اند که اعتمادی به حرف آمریکا نیست و آنها دیگر باید فقط در عمل تعهدات خود را نشان داده و کار عملیاتی کنند؛ در این راستا نیز تحریم ها غیرقانونی است که باید آن را متوقف کنند.

حضور آمریکا در ۴+۱ تا زمانی که تحریم ها لغو نشود موضوعیت ندارد

روتنرژ مدعی شده آمریکا خواستار مذاکره با ایران در قالب ۱+۵ شده است، در بازل فعلی این درخواست را چطور تحلیل می کنید؟
آمریکا از برجام رسما خارج شده و از این جهت ۱+۵ نداریم، بلکه ۴+۱ داریم. کاری که آمریکایی ها باید انجام دهند، این است که پیش از آنکه در جلسه ۴+۱ شرکت کنند به تعهدات خود عمل کنند؛ چرا که حضور آمریکا در جلسه ۴+۱ تا زمانی که تحریم ها لغو نشود، موضوعیت ندارد.